

ULOGA VETERINARSKE SLUŽBE U SIGURNOSTI HRANE

VETERINARSKI DANI 2011

Mr.sc. Vlatka Vrdoljak-Muheljić
Uprava za veterinarstvo, MPRRR

Hrana - globalno

- 7.000.000.000 stanovnika na Zemlji, od čega
- 1.000.000.000 stanovnika gladije
- 3.000.000 stanovnika u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju umire svake godine od bolesti koje se prenose hranom ili vodom
- bolesti koje se prenose hranom ili vodom osim direktnog utjecaja na zdravlje ljudi
 - ▣ Imaju negativan utjecaj na nacionalne ekonomije
 - ▣ Utječu na smanjenu količinu raspoložive hrane
 - ▣ Utječu na negativne trendove u međunarodnom prometu
 - ▣ Uzrokuju velike troškove

16. listopada – Svjetski dan hrane

Pozadina problema

- Povećanje svjetskog stanovništva
- Povećana potreba za hranom
- Nestabilna opskrba (proizvodnja, zalihe)
- Ograničeni resursi (posebica voda i zemljište)
- Porast potražnje za proteinima životinjskog podrijetla
- Potražnja za biogorivima nauštrb proizvodnje hrane
- Sve ekstremniji klimatski uvjeti
- Nedosljedne politike širom svijeta

16. listopada – Svjetski dan hrane

Osiguravanje sigurne hrane

- Osiguravanje sigurne hrane: kompleksan zadatak
- Rizici – u bilo kojoj fazi lanca prehrane od primarne proizvodnje do same konzumacije
- Osiguranje zdravstvene ispravnosti hrane podrazumijeva aktivnu ulogu svih dionika u lancu prehrane čije su zadaće dogovorene, jasno definirane, a istovremeno interaktivne
- Nužnost
 - ▣ Osiguravanja hrane
 - ▣ Sigurne hrane
 - ▣ Dostupne hrane
 - ▣ Koja zadovoljava nutritivne potrebe
- oko 75% novih bolesti koje su pogodile ljude u zadnjih desetak godina uzrokovano je patogenim organizmima koji potječu od životinja ili od proizvoda životinjskog podrijetla (Izvor:WHO)

Doprinos veterinarara – primjer goveđe kuge

- 2011. godina – Svjetska godina veterinarstva
- Svjetska organizacija za zdravlje životinja (OIE) 25. svibnja 2011. godine objavila je da je goveđa kuga, jedna od najsmrtonosnijih bolesti goveda, iskorijenjena u cijelom svijetu.
- Goveđa kuga je postala prva i jedina bolest životinja u povijesti koja je iskorijenjena u cijelom svijetu - veliki uspjeh veterinarske struke i veterinarara cijeloga svijeta
- Veterinari su provođenjem svih mjera iskorjenjivanja goveđe kuge neposredno doprinijeli
 - ▣ globalnom iskorjenjivanju goveđe kuge
 - ▣ borbi protiv gladi
 - ▣ poboljšanju osnovnih uvjeta za život

Povijesni razvoj veterinarstva

- Povijesno, veterinarska služba je bila osnivana radi zaštite zdravlja životinja
 - Prevencija i kontrola zaraznih bolesti životinja i bolesti prenosivih na ljude
- Kako su se opasne zarazne bolesti dovodile pod kontrolu, djelokrug rada veterinara proširio se na
 - Kontrolu bolesti životinja koje mogu utjecati na proizvodnju – veća proizvodnost i/ili bolja kvaliteta proizvoda
- Uloga veterinarske službe širila se sa razine gospodarstva i na klaonice gdje veterinari imaju dvostruku ulogu:
 - Epidemiološko nadziranje bolesti životinja
 - Osiguravanje zdravstvene ispravnosti i prikladnosti mesa
- Edukacija veterinara, koja uključuje zdravlje životinja (uključujući zoonoze) i sigurnost hrane čini veterinare jedinstvenima za središnju ulogu u osiguravanju sigurnosti hrane, posebice hrane životinjskog podrijetla.

Pristup sigurnosti hrane

- Sigurnost i kvaliteta hrane: osiguravaju se integriranim, multidisciplinarnim pristupom uzimajući u obzir cijeli lanac prehrane
- preventivni pristup- Eliminacija ili kontrola opasnosti na izvoru: efikasniji u smanjenju ili eliminaciji rizika za zdravlje od kontrole finalnog proizvoda
- pristup temeljen na procjeni rizika, u kojemu se na uravnotežen način primjenjuju najprikladnija i najučinkovitija sredstva za suzbijanje opasnosti vezanih uz bolesti koje se prenose hranom
 - Proces procjene rizika mora biti odvojen od procesa upravljanja rizikom
 - SPH uspostavlja i provodi redovite kontrole higijenskih uvjeta u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane, osim na razini primarne proizvodnje i pripadajućih djelatnosti, u svakom objektu pod njihovom kontrolom, preventivnim postupkom samokontrole, razvijenim u skladu s načelima sustava HACCP-a.
 - primjena dobre higijenske prakse

(Re)definicija odgovornosti

- Stari pristup
 - SPH: kvaliteta hrane
 - NT: sigurnost hrane
- Novi pristup-postojeći sustav
 - SPH:
 - kvaliteta hrane
 - sigurnost hrane
 - NT:
 - Izrada odgovarajućih standarda
 - Nadzor kako bi se osiguralo da je sustav kojega primjenjuje SPH odgovarajući i da se provodi na način da se postižu propisani standardi
 - U slučaju nesukladnosti-korektivne mjere i sankcije

SIGURNA HRANA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA

Zdrave životinje	Hrana za životinje	Primarna proizvodnja Promet životinja	Subjekti u poslovanju s hranom	Hrana na tržištu
<p>Programi</p> <ul style="list-style-type: none"> -Monitoringa -Nadziranja <p>Mjere za suzbijanje bolesti</p> <p>VMP</p> <ul style="list-style-type: none"> -odobreni-610 <p>Objekti za proizvodnju VMP</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odobreni-5 <p>Distributeri-odobreni veletrgovci-38 maloprodaje-209</p>	<p>Objekti u poslovanju s HZŽ</p> <ul style="list-style-type: none"> -Odobreni-128 -Registrirani-1354 <p>Ljekovita hrana za životinje</p> <ul style="list-style-type: none"> -VMP odobren <p>Uvjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> -proizvodnje -skladištenja -prometa 	<p>Registracija gospodarstava</p> <p>Označavanje životinja</p> <p>Registracija prometa životinja</p> <p>Uzgajališta</p> <ul style="list-style-type: none"> -riba i školjkaša-342 -puževa-32 <p>registrirani</p>	<p>Objekti</p> <ul style="list-style-type: none"> -Odobreni-928 -Odobreni pod posebnim uvjetima-571 Registrirani-2346 <p>Uvjeti vezani uz zaštitu životinja</p> <ul style="list-style-type: none"> -postupci u klaonici <p>Uvjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> -proizvodnje -skladištenja -prometa 	<p>Objekti</p> <ul style="list-style-type: none"> -odobreni pod posebnim uvjetima -Registrirani <p>Uvjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> -skladištenja

Zaštita zdravlja životinja

- Kontrola bolesti životinja doprinosi
 - ▣ zaštiti zdravlja ljudi: bolesti koje se prenose sa životinja na ljude - zoonoze
 - ▣ dostupnosti i sigurnosti hrane
 - ▣ rastu nacionalne ekonomije: stočni fond, proizvodi životinjskog podrijetla
 - ▣ pristupu tržištima: nacionalnom i međunarodnom

Nacionalni programi kontrole bolesti

- Tuberkuloza
- Bruceloza
- GSE
- Trihineloza
- Salmoneloze
- Kampilobakterioza

- Provođenje programa rezultira
 - ▣ Zdravim životinjama
 - ▣ Higijenski ispravnim proizvodima životinjskog podrijetla
 - ▣ Zaštitom zdravlja ljudi (životinje, proizvodi)
 - ▣ Smanjenom antimikrobnom rezistencijom (Salmoneloze, Kampilobakterioza)
 - ▣ Smanjenim brojem oboljelih ljudi (Salmoneloze-HZJZ)
 - ▣ Ostvarivanjem statusa
 - ▣ Omoqućenim stavljanjem na tržište - prometom

Veterinarsko-medicinski proizvodi

- Odgovorna i razumna uporaba VMP, uključujući antimikrobne lijekove – uloga veterinaru ključna
- Odgovorna i razumna uporaba VMP smanjuje rizik za
 - ▣ razvoj antimikrobne rezistencije
 - ▣ izloženost potrošača farmakološki aktivnim tvarima koje se nalaze u VMP koji se primjenjuju na životinjama za prehranu ljudi
 - ▣ nedozvoljenu razinu ostataka VMP u hrani životinjskog podrijetla-rezidue
- VMP mora biti:
 - odobren
 - upisan u upisnik odobrenih VMPa-www.mps.hr

Odgovorna uporaba VMP podrazumijeva:

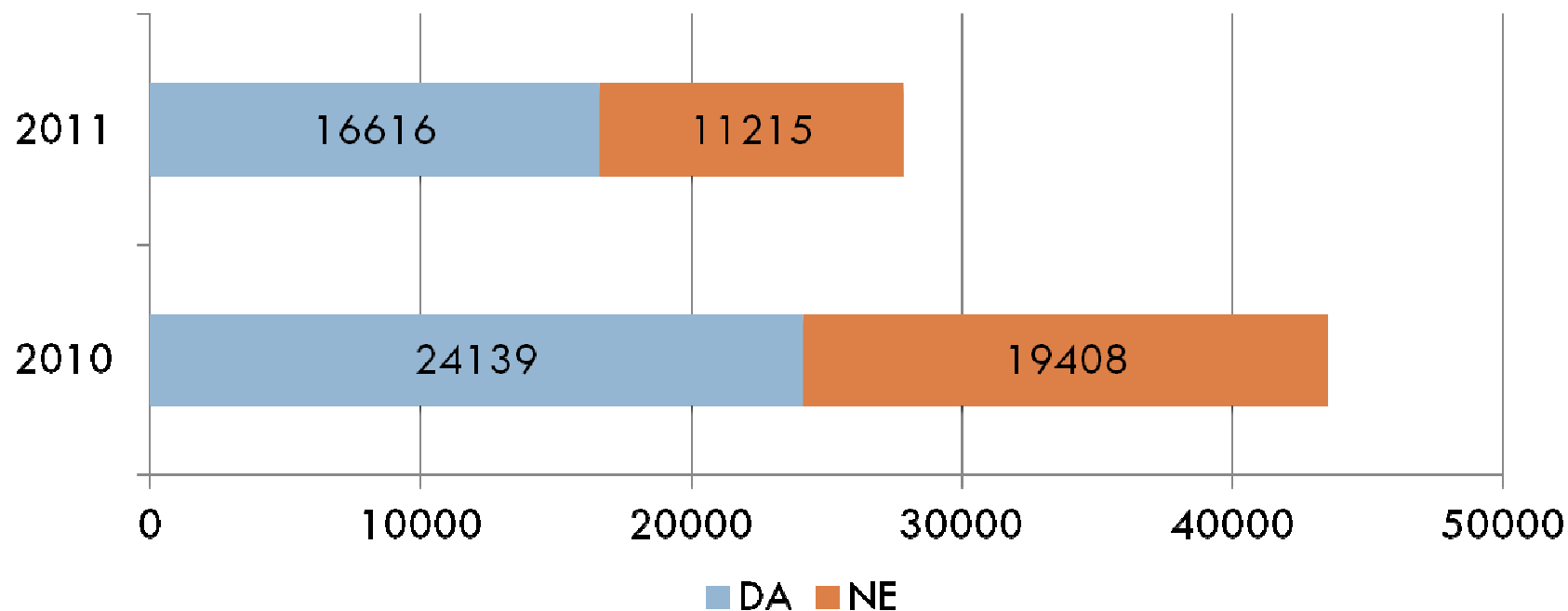
- Bio-sigurnosne mjere-preventivne mjere u smislu sprječavanja unošenja/širenja bolesti unutar određene populacije životinja
- Prikladne nastambe
- Odgovarajuću hranidbu životinja
- Redovito praćenje zdravlja i dobrobiti
- Individualni pristup liječenju po pojedinim gospodarstvima
- Dijagnozu postavljenu od strane veterinarara
- Liječenje od strane veterinarara ili pod nadzorom veterinarara
- Uporabu VMP-a u skladu s Uputom
 - ciljna vrsta
 - karenca

- Vođenje evidencije o liječenju životinja

Na razini gospodarstva Evidencija o liječenju

- VPG - gospodarstva koja stavljaju na tržište hranu/životinje
- 2010 - 43.547
- 2011 - 27.831

Vodi li se redovito evidencija o liječenju životinja?

Hrana za životinje

- Jedna od temeljnih komponenti u lancu prehrane koja ima izravan utjecaj na zdravlje i dobrobit životinja, sigurnost hrane i javno zdravlje
- Uključivanjem osnovnih zahtjeva koji se odnose na hranu za životinje koje se koriste za proizvodnju hrane za prehranu ljudi u Zakon o hrani-higijenski paket osigurava se pristup od štale do stola, odnosno kontrola kroz čitavi lanac proizvodnje hrane.
- Hrana za životinje mora potjecati iz odobrenih/registriranih objekata
- **Ljekovita hrana za životinje** sadrži VMP za izradu ljekovite hrane za životinje- odobreni ljekoviti premiks
- Pravilnik o ljekovitoj hrani za životinje (»Narodne novine, broj ? «)
 - ▣ Izmijenjen obrazac recepta za ljekovitu hranu za životinje

Edukacija posjednika životinja

prisutnošću veterinaru na gospodarstvima kao i suradnjom s posjednicima životinja, osigurano je:

- ▣ higijenski uvjeti držanja životinja
- ▣ rano otkrivanje, nadziranje i suzbijanje bolesti životinja, uključujući onih koje mogu biti od značaja za javno zdravlje
- ▣ edukacija držatelja životinja
 - o sprječavanju, eliminaciji ili kontroli opasnosti vezanih uz sigurnost hrane (npr. rezidue, mikotoksini)
 - s ciljem ostvarivanja prava na potporu

U objektu odobrenom za klanje Doprinos veterinaru sigurnosti hrane putem:

- Ante mortem pregleda
- Post mortem pregleda
 - Posebne opasnosti
- Označavanja hrane i nadzora nad označavanjem hrane
- Nadzora
- ▣ postizanja i održavanja propisanih uvjeta
 - vezanih uz dobrobit životinja
 - proizvodnje
 - prerade
 - prometa u odobrenim objektima
- ▣ nad postupanjem s nusproizvodima životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi

- Identifikacija životinja i registracija kretanja životinja – preduvjeti za osiguravanje sljedivosti:

U objektu odobrenom za klanje Posebne opasnosti

- Pravilnik o službenoj kontroli hrane životinjskog podrijetla (Uredba 854), Prilog I

POSEBNE OPASNOSTI

- Transmisivne spongiformne encefalopatije
- Cisticerkoza
- Trihineloza
- Sakagija
- Tuberkuloza
- Bruceloza

Proglašavanje mesa prikladnim/neprikladnim za prehranu ljudi

SIGURNA HRANA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA

Zdrave životinje	Hrana za životinje	Promet životinja	Subjekti u poslovanju s hranom	Hrana na tržištu
<p>Programi</p> <ul style="list-style-type: none"> -Monitoringa -Nadziranja <p>Mjere za suzbijanje bolesti</p> <p>VMP</p> <ul style="list-style-type: none"> -odobreni-610 <p>Objekti za proizvodnju VMP</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odobreni-5 <p>Distributeri-odobreni</p> <p>Veletrgovci-38</p> <p>maloprodaje-209</p>	<p>Objekti u poslovanju s HZŽ</p> <ul style="list-style-type: none"> -Odobreni-128 -Registrirani-1354 <p>Ljekovita hrana za životinje</p> <ul style="list-style-type: none"> -VMP odobren <p>Uvjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> -proizvodnje -skladištenja -prometa 	<p>Registracija gospodarstava</p> <p>Označavanje životinja</p> <p>Registracija prometa životinja</p> <p>Uzgajališta</p> <ul style="list-style-type: none"> -riba i školjkaša-342 -Puževa-32 	<p>Objekti</p> <ul style="list-style-type: none"> -Odobreni-928 -Odobreni pod posebnim-571 uvjetima Registrirani-2346 <p>Uvjeti vezani uz zaštitu životinja</p> <ul style="list-style-type: none"> -postupci u klaonici <p>Uvjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> -proizvodnje -skladištenja -prometa 	<p>Objekti</p> <ul style="list-style-type: none"> -odobreni pod posebnim uvjetima -Registrirani <p>Uvjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> -skladištenja

Hvala na interesu i pažnji

Mr.sc. Vlatka Vrdoljak-Muheljić
Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
Uprava za veterinarstvo
Miramarska 24
Tel: 01/610 6672, 610 6698
vlatka.vrdoljak@mps.hr